

[γ'. Οὐλπιανός.] Ὡσπερ ἐτίθειον ληγατεύω, οὕτω δύναμαι ληγατεύων χρῆσιν καρπῶν λέγειν· ὁσάκις ἂν ὑποστῇ τῆς πρώτης καταστάσεως ἐναλλαγὴν ὁ ληγατάριος ἢ ἀπολέσῃ τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν, ληγατεύω αὐτῷ. εἰ δὲ καὶ τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν μέγρι ζωῆς σου ἢ δόλου χρόνου ληγατεύσω σοι, δοκῶ ἀναλαμβάνειν αὐτήν, ὁσάκις φθαρῇ.

Καὶ ἀναλαμβάνων αὐτήν ἔχεις τὸ τῆς προσανξήσεως δίκαιον πρὸς τὸν συλληγατάριόν σου, ὡσπερ εἰ ἄλλος ἦν ὑποκαταστάς σοι· εἰ<sup>60</sup>) γὰρ μὴ ῥήματι, ἀλλ' ὄν τῷ πράγματι εἶσι ἠνωμένοι.

Ἐὰν ληγατεύω πέτρῳ καὶ παύλῳ χρῆσιν καρπῶν καὶ μόνον τὸ ἥμισυ ἀναλάβω εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πέτρου, ἀπόλλοτος μὲν τοῦ πέτρου τὸ πᾶν προσανξεί τῷ παύλῳ. εἰ δὲ ὁ παῦλος ἀπολέσῃ, μέρος προσανξεί πέτρῳ, καὶ μέρος ὑποστρέφει πρὸς τὴν δεσποτείαν· οὐδεὶς γὰρ, ὅπερ ἀπώλεσεν, ἀναλαμβάνει δικαίῳ προσανξήσεως.

Καὶ θανάτῳ φθίρεται ἡ χρῆσις τῶν καρπῶν, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ τὰ προσώπων ἠνωμένα.

παθῶν λάβη πύλιν τὸν οὐσοφροῦντον δικαίῳ τῆς ὑπεπειθιόνος, συμβῆ δὲ τὸν μαρίβιον ἀπολέσαι μέρος τοῦ οὐσοφροῦντου, τοῦτο τὸ μέρος τὸ παρὰ μαρίβιον τοῦ κληρονόμου ἀπολλόμενον προσανξίνεται τιτῷ .....  
 .. πρωτοτυπ ..... τὸ ..... τοῦ οὐσοφροῦντου ἀλλὰ δικαίῳ τῆς ὑπεπειθιόνος λέγει παπιανός καὶ οὗτ' .....  
 ..... προσανξήσ' μ' ..... διδοῖται τῆς προσανξήσεως, εἰ καὶ μὴ πρωτοτύπως ἀλλ' ἐκ τῆς ὑπεπειθιόνος ..... ὁ τίσιος.

τοῦ ἄνωγ. .... δε κοινοῦκτι[ῶν] ..... ἡ ῥήματι καὶ πράγματι γίνεται ἢ μόνῳ τῷ πράγματι ..... τῶν ὑποδειγμάτων καὶ βι. ν' τί. ις' διγ. ρμβ'.

..... παπιανός .....  
 ..... [ἐληγά]τευσὲ τι[ς] τιτῷ καὶ μαρίβιῳ τὸν οὐσοφροῦντον .....  
 ..... ἥμισυ μέρος τοῦ παντός οὐσοφροῦντου ἐχέτω. καὶ συμβῶν οὕτω πέπονθε καπίτις δεμνοντιόνα τίσιος. τὸ μέρος τὸ καταλειφθὲν αὐτῷ ἦτοι ἐπ' ..... εἰς πρό .....  
 τουτέστι ..... μέρος τοῦ παντός οὐσοφροῦντον ἐκτός ὑπεπειθιόνος ὁ δὲ μαρίβιος ἰδ' ἵνα μὲν ἀπο λεγάτου δύ .....  
 τις προσανξή' τὸ ..... ἡς τὸ δὲ ἀπολλόμενον παρὰ τοῦ τίσιου τῷ μαρίβιῳ προσανξήθη ..... ὄν καὶ οὕτοι κοινοῦκτιοὶ εἶναι δοκοῦσι λέγει παπιανός ..... καὶ πάντ' ..... π ..... ἐν τούτῳ διαφορά ..... ἐξ αὐτ' .....  
 του παντός ..... σοφροῦκτ' .. ἀπολέσθαι τῷ γογοῦτένω ἢ τῇ καπίτις δεμνοντιόνα ..... τοῦ παντός οὐσοφροῦντου ..... τε ..... μέρος ..... τουτέστι ..... οὐσοφρο' .....  
 ..... ἐξ ἀρχῆς εἶχεν ὁ μαρίβιος τίσιον προσ ..... τιθεται .....  
 ..... ἀπολλόμενον προσανξ ..... δε μαρίβιῳ πρὸς τὴν προπριεταρίαν ..... ἀπολέσας κανονικῶς το παρ αὐτ' .. ἀπολλυμ .....  
 ..... οὐδέ .....  
 ..... καὶ ἕτερον μέρος εχ .....  
 ..... ξάνεται οὔτε γὰρ .....  
 ..... μέρος .. τε .. οὐσοφρο' ..... προσανξ .....  
 ..... τίθεισθαι πέφρικεν ὁ οὐσοφροῦντος.

κνθ. ....  
 ..... ἐὰν ἐγὼ ἀπολέσω τὸν οὐσοφροῦντον .....  
 ..... οὐδὲν μοι προσανξεται.

III. *Ulpianus.* Sicut in annos singulos lego, *L. 3. pr. ita legans usumfructum dicere possum: quoties capite D. VII. 4. minutus erit legatarius vel usumfructum amiserit, ei lego.* Sed et si quamdiu vives aut usque ad certum tempus usumfructum tibi legavero, videor ipsum repetere, quoties amissus fuerit.

Et repetens eum ius accrescendi habes cum col- §. 1. legatario tuo, quemadmodum si alius tibi esset substitutus: etenim, tametsi non verbis, re tamen coniuncti sunt.

Si Petro et Paulo usumfructum legavero et di- §. 2. midiam tantum in persona Petri repetiero, si quidem Petrus amiserit, totum Paulo accrescit. Quodsi Paulus amiserit, pars accrescit Petro, et pars ad proprietatem reddit: nemo enim, quod amisit, iure accrescendi recipit.

Etiam morte extinguatur ususfructus, ut caetera, §. 3. quae personae cohaerent.

7. [*Steph. index L. 3 §. 1.*] capitis [deminutionem] passus rursus iure repetitionis ususfructum acceperit, et Maevius forte partem ususfructus amiserit, haec pars, quae a Maevio herede amissa est, Titio accrescit ..... || etsi non principaliter sed ex repetitione Titius .....

8. *Anon. [ad L. 3 §. 1].* ..... coniunctio ..... vel verbis et re vel re tantum ..... exemplis et lib. L tit. 16 dig. 142.

9. [*Steph. index L. 3 §. 2.*] ..... Papinianus ..... legavit quidam Titio et Maevio ususfructum ..... dimidiam partem totius ususfructus habeat. Quae quum ita essent, Titius capite minutus est. Pars ei relicta ..... || || || || accrescere solet ususfructus.

10. *Cjr. [L. 3 §. 2].* ..... si ego ususfructum amittam ..... nihil mihi accrescit.  
 ||

60) Heimh. οί.

L. 4. [δ'] MARC. Ἐάν τήν ληγατευθειάν σοι χρήσιν<sup>61)</sup>  
D. VII. 4. τῶν καρπῶν ἀξιώθῃς ἀποκαταστήσαι μοι, ἀπό προ-  
σώπου μου σβέννυται μόνον.

L. 5. pr. ε'. ULP. Ἐκ τῶν ἄλλων τρόπων τῶν φθειρόντων  
D. eod. δυνατῶν τήν χρήσιν τῶν καρπῶν ἀναλαμβάνεσθαι,  
οὐ μὴν καὶ τοῦ θανάτου· εἰ μὴ τοῖς κληρονόμοις  
τοῦ τήν χρήσιν ἔχοντος ληγατευθῇ.

§. 1. Ἐάν χρήσις καρπῶν προσπορισθῇ μοι διὰ δού-  
λου, καὶ ἐκποιήσω μόνην τήν χρήσιν τῶν καρπῶν  
τοῦ δούλου, μένω ἔχων τήν δι' αὐτοῦ προσπορισθει-  
σάν μοι.

§. 2. Τοῦ πράγματος φθαρέντος ἢ ἐναλλαγέντος φθεί-  
ρεται ἢ χρήσις. Ἐάν γὰρ ληγατευθεῖσα εἰς χρήσιν  
οἰκία πέσῃ ἢ καυθῇ, οὐδὲ τοῦ μεσαύλου ἢ τῆς ὕλης  
σώζεται ἢ χρήσις.

§. 3. Ἐάν ἐποικοδομηθῇ τῷ ἐν χρήσει ὄντι μεσαύλω,

τελευτῶν τις μαεβίω μὲν οὐσοφρουκτον ἐληγάτευσεν, ἡξίωσε  
δὲ αὐτὸν ἀποκαταστήσαι σείῳ τινα . . . . . αὐτὸν . . . . .  
. . . . . ἐνω<sup>α)</sup> ἀλλὰ μήπω τὸν οὐσοφρουκτον ἀποκαταστήσας  
ἐτελεύτησε μαεβίος ὁ λεγατάριος ἢ καπίτις ὑπέστη δειμονο-  
τίονα καὶ ἄλλως ἀπώλεσε τὸν οὐσοφρουκτον. ἀρα τοῦτο  
σεῖον τὸν φιδικομισσάριον βλάπτει; οὐδυναῶς. χρῆ γὰρ τὸν  
πράετρωα, ὅσον ἦεν εἰς τὸ τοῦ σεῖου τοῦ φιδικομισσάριον  
πρόσωπον, τήν τοῦ φιδικομισσάριου φθορὰν οὐκ ἐκ τοῦ προσώ-  
που τοῦ ληγαταρίου χαρακτηρίζει ἀλλὰ μᾶλλον ἐξ αὐτοῦ τοῦ  
σεῖου τοῦ φιδικομισσάριου, ὥστε κἂν ἀπώλεσε τὸν οὐσο-  
φρουκτον ὁ μαεβίος, τοῦτο πρόκριμα ποιεῖν οὐκ οἶδε σείῳ.  
φυλάττει δὲ οὗτω τὸν οὐσοφρουκτον ὁ πρώτῳ καὶ δίδωσιν  
αὐτῷ οὐτιλίαν κομφεσσόριαν ἀγωγῆν<sup>β)</sup>, ὡς ὁ οὐλιανὸς ἐν τῷ  
κθ' διγ.

τοῦ ἀγων. ἀνάγν. τὸ τέλος τοῦ κθ' διγ. καὶ βι. ἰ. τί. β'.  
διγ. ις'. ὁμοίως δὲ τῷ παρόντι βι. λγ' τί. β' διγ. ε'.

τοῦ ἐναντ. ἐν τῷ ε' διγ. τοῦ β' τί. τοῦ λγ' βι. ε'  
φρῆσιν, ὅτι τ . . . τῷ φειδικομισσάριῳ . . . . . θαδῆσαι  
τὸν οὐσοφρουκτον, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἢ ἀκριβεία τὸ τοῦ ἀπο-  
καταστατήσαντος<sup>γ)</sup> αὐτῷ λεγαταρίου [πρόσωπον]<sup>δ)</sup> περιεργά-  
ζεται ὡς ἀπαξ ἐκείνου γενομένου οὐσοφρουκτουαριον. ἐν τῷ  
ις' διγ. τοῦ β' τί. τοῦ ἰ. βι. μετὰ θεματισμοῦ φρῆσιν, ὅτι ὁ  
οὐσοφρουκτος ἄνευ φθορᾶς οὐ μεταβαίνει εἰς πρόσωπον ἐκ  
πρόσωπου<sup>ε)</sup> καὶ βι. χγ' τί. γ' διγ. εξ μετὰ θεματισμοῦ, ὅτι  
ἐν οὐσοφρουκτος ἐξωτικῶ παραχωρηθῇ, οὐ πρὸς αὐτὸν ἀλλὰ  
πρὸς τὸν προπριετῆριον μετέρχεται.

ἐάν τις μόνον τὸν οὐσοφρουκτον ἐκποιήσῃ τοῦ οἰκέτου τοῦ  
προποριζάντος αὐτῷ πράγματος οὐσοφρουκτον, οὐ σβέν-  
νυται αὐτῷ ὁ διὰ τοῦ οἰκέτου προσπορισθεὶς οὐσοφρουκτος.  
τοῦτο δὲ μὴ δεῖξῃ κατὰ ἀντιδιαστολήν<sup>ς)</sup> σημερον γὰρ ἀπὸ νεωρᾶς  
τοῦ δεσπότην διατάξεως, ἣτις ἀνήκεται βι. γ' τοῦ κώδ. τί. λγ'  
τελευταία τοῦ τί. τυγχάνουσα, ὁ διὰ ὑπεξουσίου ἢ οἰκέτου  
προπορισθεὶς οὐσοφρουκτος οὐ σβέννυται τοῦ [ὑπεξουσίου]  
ἢ τοῦ οἰκέτου καθ' οἰονδήποτε τρόπον ἐξεληθόντος τῆς τοῦ  
πατρὸς ἢ τοῦ δεσπότην ὑπεξουσιότητος, ἀλλ' οὐδὲ εἰ ὁ πατήρ  
τήν μεγάλην ἢ μέσην ὑποστῇ καπίτις δειμονοτίονα, σβέννυται  
ὁ διὰ τοῦ<sup>η)</sup> παιδὸς προσπορισθεὶς αὐτῷ οὐσοφρουκτος, ἀλλὰ  
μένει παρὰ τῷ παιδί, κἂν κληρονομία οὐκ ἐγένετο τοῦ πατρὸς,  
ὡς καὶ τοῦτο φρῆσιν ἢ αὐτῇ διατ.

τοῦ ἀγων. τὸ αὐτὸ κἂν δλοκληρον αὐτὸν ἐκποιήσω, ὡς  
[βι. γ'] τοῦ κώδ. τί. [λγ'] διατ. ιε' διγ. ἀνάγν. καὶ τήν ις' διατ.  
καὶ τοῦτου τοῦ τί. διγ. ιη'.

τοῦ αὐτοῦ. ἀνάγν. τί. α' διγ. λδ' λς' καὶ γγ' καὶ . . ἡ  
τί. . . . .<sup>β)</sup>

ἐάν ἐδάφους τις οὐσοφρουκτον ἐληγάτευσεν, εἴτα ἐπιζήσας  
τὸ ἔδαφος ἐπακοδόμησεν, ἔσβεισε τὸ ληγάτον. . . . . λε-

IV. Marc. Si legatum tibi usumfructum mihi  
restituere rogatus sis, ex persona mea tantum perit.

V. Ulp. Quantum ad reliquos modos usus-  
fructus amittendi ususfructus repeti potest, non au-  
tem in casum mortis: nisi heredibus fructuarii lega-  
tus sit.

Si ususfructus per servum mihi acquisitus sit,  
et usumfructum solum servi alienavero, usumfructum  
per eum acquisitum retineo.

Re peremta vel mutata extinguitur ususfructus.  
Inde si acedes, quarum ususfructus legatus est, cor-  
ruerint aut exustae sint, neque areae neque materiae  
superest ususfructus.

Si in area, quae in usufructu est, aedificium

11. [Steph. index l. 4]. Decedens quis Maevio  
usumfructum legavit, rogavit autem, ut eum Seio cui-  
dam restitueret . . . . . Sed usufructu  
necum restituto Maevius legatarius mortuus aut cap-  
itis deminutionem passus est et simpliciter usumfru-  
ctum amisit. Num hoc Seio fideicommissario nocet?  
Nequaquam. Oportet enim Praetorem, quantum ad  
Seii fideicommissarii personam attinet, fideicommissi in-  
teritum non ex persona legatarii definire sed potius ex  
persona ipsius fideicommissarii, ut proinde Seio prae-  
iudicium facere non possit, etiamsi Maevius usum-  
fructum amiserit. Servat autem hoc modo Praetor  
usumfructum et dat ei utilem confessoriam actionem,  
ut Ulpianus dicit dig. 29 [§. 2].

12. Anon. [ad l. 4]. Lege dig. 29 in fine et lib. X  
tit. 2 dig. 16. Caeterum huic dig. simile est lib. XXXIII  
tit. 2 dig. 9.

13. Enant. [ad l. 4]. Dig. 9 tit. 2 lib. XXXIII dicit,  
. . . . . fideicommissario . . . . . usumfructum, licet  
vel maxime iuris ratio personam legatarii inspiciat, qui  
illi restituit, utpote qui semel usufructuarius factus sit.  
Dig. 16 tit. 2 lib. X exemplo allato docet, usumfructum  
sine interitu in personam a persona non transire; et  
lib. XXIII tit. 3 dig. 67 (66) itidem exemplo allato,  
usumfructum, si extraneo cedatur, non ad eum sed ad  
proprietary transire.

14. [Steph. index l. 5 §. 1]. Si quis usumfructum  
solum alienaverit servi, qui ei rei alicuius usumfructum  
acquisivit, ususfructus per servum ei acquisitus non ex-  
tinguitur. Hoc autem ne accipias κατὰ ἀντιδιαστολήν.  
Hodie enim ex novella constitutione imperatoris, quae  
relata est lib. III Cod. tit. 33 et ultima in hoc tit. est,  
usumfructus per filium vel servum acquisitus non extinguitur,  
si filius vel servus aliquo modo e patris vel do-  
mini potestate exierit, sed nec si pater magnam vel  
mediam capitis deminutionem passus sit, ususfructus  
per filium ei acquisitus extinguitur, sed penes filium  
manet, licet heres patri non extiterit, quod et ipsum  
dicit laudata constitutio.

15. Anon. [ad l. 5 §. 1]. Idem est, si eum totum  
alienavero, ut lib. III Cod. tit. 33 const. 15. Lege etiam  
const. 17 et huius tit. dig. 18.

16. Eiusdem. [ad l. 5 §. 2]. Lege tit. 1 dig. 34  
[§. 2], 36 [pr.] et 53 et . . . . . 8 tit. . . . .

17. [Steph. index l. 5 §. 3 l. 6]. Si quis areae  
usumfructum legaverit, deinde superstes adhuc in ea

61) Expl. fol. 121. 114. Inc. fol. 43. 40.

a) Expl. fol. 121. 114. Inc. fol. 43. 40.

b) Literarum ductus in Cod. dubii. Sic enim legebam  
'π' π'. Forte: οὐτιλίαν κομφεσσόριον τ' ὑποστ.

c) Cod. δ'.

d) Cod. κθ'.

e) Cod. τί.

f) Cod. ἀποστατήσαντος.

g) Deest in Cod.

h) Cod. τῆς.

i) Cod. ιγ'.

k) Forte καὶ διγ. β' τί. ε'.

σβέννυται ἢ χρῆσις. εἰ δὲ ὁ τὴν δεσποτείαν ἔχων ὠκοδόμησεν, ἐνάγεται τῇ ἐκ διαθήκης καὶ τῇ περὶ δόλου ἀγωγῇ.

ζ'. Ρομπ. Καὶ τῇ περὶ βίας<sup>62)</sup> ἢ λάθρα ἀγωγῇ ἐνάγεται.

[ζ']. Ιουλ. Εἰ μὴ περιαιρεῖται τὸ ἔργον καὶ ἀποκαθίστησι τὴν χρῆσιν τοῦ μισαύλου· ἐν ᾧ μέντοι παρήλθεν ὁ τὴν χρῆσιν φθειρῶν χρόνος.

η'. [Οὐλπιαν.] Ἐὰν χρῆσις καρπῶν ἀγροῦ ληγατευθῇ καὶ πέση τὸ ἐποίκιον, οὐ φθίρεται ἢ χρῆσις, ὡς περ οὔτε εἰ τὰ δένδρα πέση· τὸ γὰρ ἐποίκιον μέρος ἐστὶ τοῦ ἀγροῦ.

θ'. Υἱπι. Τὸ αὐτὸ ἐστὶ, κὰν ὁ ἀγρὸς προσθήκη ᾖ τοῦ ἐποικίου.

γατεύσας τὸ ἔδαφος . . . . . ὁ δὲ τοῦτου κληρονόμος, τότε δύναται κινεῖν ὁ λεγατάριος οὐ τὴν περὶ οὐσουφρουκίου, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἰσταῖται τὸ οἰκοδόμημα, (τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἐν τῷ ζ' διγ. μαθεῖν) τὴν ἐξ τεσταμέντο· ἀλλὰ καὶ τὴν δε δόλο. καὶ μὴ εἶπε, ὅτι καὶ πῶς [δυνατὸν] ἐστὶ κατὰ ταύτων ἔχειν τὴν ἐξ τεσταμέντο καὶ τὴν δε δόλο σουβσιδαρίαν οὖσαν καὶ τότε δεδομένην, ὅταν μὴ ἕτερα τίς [ἐστὶν ἀγωγή] οὔτε γὰρ κατὰ ταύτων ἀρμόττει τρηδιωφ . . . ὡ . . . ἀλλ' εἰ μὲν πρὶν ἢ τὸν οὐσουφρουκτον ὁ κληρονόμος παραδῶ τῷ λεγαταρίῳ, τὸ ἔδαφος οἰκοδομησῆι<sup>1)</sup>, ἐπειδὴ ἔσβεται ἢ ἐξ τεσταμέντο, ἀνάγκη ἔχει λοιπὸν ὁ ληγατάριος κινεῖν κατ' αὐτοῦ τὴν δε δόλο· δοθέντος γὰρ ἀπαξ καὶ σβεσθέντος τοῦ οὐσουφρουκίου περὶ αὐτοῦ οὐ δύναται τύπον κινεῖν ὁ ποτὲ οὐσουφρουκτουάριος. οὐ μόνον δὲ τὴν ἐξ τεσταμέντο δύναται κινεῖν ὁ λεγατάριος κατὰ τοῦ κληρονόμου] τὸ ἔδαφος κατὰ τ . . . . ., ἀλλὰ καὶ τὸ κοῦδὸν βί αυτ κλαμ ἰντέρδικτον. δῆλον δὲ ὅτι ἐν τῷ τὸ κοῦδὸν βι αυτ κλαμ ἰντέρδικτον . . . ἐστὶν οὐ . . . . . ἔπειτα . . . τὸ ἰντέρδικτον ἐπὶ ἐναντιοῦ μετὰ τὴν γενομένην οἰκοδομήν· ἀνάγκη γὰρ τοῦτο τὸ ἰντέρδικτον καὶ εἰ μὴ ἐξ κογκαύσας μετὰ ἐναντιον [οὐ]<sup>2)</sup> δοθῆσεται, ὡς ἐν τῷ προσφω τί. μαθησις· ὡς τε μετὰ ἐναντιον ὡς μήτε τοῦ ἰντέρδικτου ὑποπτος ἀναγκάως κληθήσεται ἢ δε δόλο. καὶ καθ' ἕτερον δὲ τρόπον συμβαίνει χρειώδες καὶ ἀναγκαῖον εἶναι τοῦτο τὸ ἰντέρδικτον τῷ οὐσουφρουκτουαρίῳ<sup>3)</sup>. ἢ μὲν γὰρ δε δόλο πάντως ἀπὸ πανουργίας καὶ δόλου κομμιτεύεται· τοῦτο δὲ τὸ ἰντέρδικτον κινεῖται οὐ μόνον ἀπὸ δόλου, ἀλλὰ καὶ ἐνθα τίς καθ' ὑπερβύλλουσαν ἁπαθυμίαν καὶ ἀγνοίαν ἐνόμιζε παρὰ μηδενὸς κωλύεσθαι καὶ ταῦτα εἰδέναι ὀφείλων ὁ . . . . . αὐτὸν οἰκοδομ . . . σαι τοῦτο γὰρ τὸ ἰντέρδικτον οὐ τῇ ὑπονοίᾳ τοῦ κτισαντος ἴσως ἀνόητῳ οὐσῆ προσέχει, ἀλλὰ μὴ δυναθῆ . . . . . βελτίονος εἶναι αἰρέσεως ἢ περ εἰσὶν οἱ συντοί τε καὶ λελογισμένοι. ἔχει δὲ τὸ ἰντέρδικτον οὐτίλιον, [ἐπειδὴ μὴ] κρησις νέμεται ὁ οὐσουφρουκτουάριος . . . οἶδας, ὅτι ἕτερος μὴ ὑποπτος ἀγωγῆς, εἰ μὲν κατὰ δόλον ἐγένετο, δίδεται δὲ δόλο, [εἰ] δὲ [μὴ] κατὰ δόλον, πάλιν ὡς εἶπον [ἀλλῆς ἀγωγῆς μὴ] ὑποκειμένης, ἱμφάκτουμ κληθήσεται.

τοῦ ἄγων. εἰ γὰρ μὴ παρήλθε, τὴν κομφεσσορίαν κινεῖ ὡς ἐμποδιζόμενος νέμεσθαι, ὡς τί. ζ' διγ. β'.

τοῦ αὐτοῦ. τὸν χρόνον τῆς φθορᾶς τοῦ οὐσουφρουκίου ὀρίζει ἢ ἰς διάτ. τοῦ λγ' τί. τοῦ γ' βι. τοῦ κωδ.

τοῦ αὐτοῦ. ἀνάγκ. βι. ν' τί. ἰς διγ. ζ' καὶ ρη' καὶ βι. λ' διγ. μδ' θέ. γ' καὶ τοῦτου τοῦ βι. τί. η' διγ. ιβ' καὶ βι. κ' ο' τί. α' διγ. ιζ', ἐν οἷς εὐρίσκεις ποτε τὸ ἐποίκιον μέρος ἢ προσθήκη ἐστὶ τοῦ ἀγροῦ καὶ ποτε τὸ ἐναντιον ὁ ἀγρὸς τοῦ ἐποικίου.

ἔγνωσ ὅτι τῆς βίλλας καταπεσούσης διὰ τοῦτο οὐ σβέννυται ὁ ἐπὶ τῷ ἀγρῷ οὐσουφρουκτος, ἐπειδὴ ἢ βίλλα προ-

positum sit, ususfructus extinguitur. Sin autem proprietarius aedificaverit, convenietur actione ex testamento et de dolo.

VI. *Pomp.* Et interdicto quod vi aut clam tenetur. L. 6.  
D. VII. 4.

VII. *Iul.* Nisi aedificium tollatur, et areae usumfructum restituat: dum tamen tempus, quo ususfructus perit, transactum sit. L. 7.  
D. eod.

VIII. *Ulpian.* Si ususfructus fundi legatus sit et villa diruta sit, non extinguitur ususfructus, sicuti nec si arbores deciderint: villa enim pars fundi est. L. 8.  
D. eod.

IX. *Ulp.* Idem est, si fundus villae fuit accessio. L. 10. pr.  
D. eod.

aedificaverit, legatum extinguit. [Sin autem non is,] qui aream legavit, [aedificavit], sed heres eius, tunc legatarius intendere potest non quidem actionem de usufructu, sed quoad aedificium subsistit, (hoc enim ex dig. 7 disci potest) actionem ex testamento: imo etiam de dolo. Nec obiciias, fieri non posse, ut quis simul habeat ex testamento actionem et de dolo, quippe quae sit subsidiaria et tunc competat, quum non sit alia actio; neque enim simul competit . . . . ., sed si antequam usumfructum legatario traderet heres in area aedificaverit, [ex testamento actio competit, sin postea aedificaverit,] quum actio ex testamento extincta sit, legatarius iam necesse habet adversus eum de dolo experiri: nam quum ususfructus semel traditus et amissus sit, de usufructu actionem, qui quondam usufructuarius fuit, intendere non potest. Non solum autem ex testamento actionem legatarius intendere potest adversus heredem, qui aream . . . . ., sed etiam quod vi aut clam interdictum. Si tamen quod vi aut clam interdictum . . . . . interdictum intra annum postquam aedificatum est; hoc enim interdictum annale est, et nisi cognita causa post annum non datur, ut tit. competente discas. Proinde post annum, quum neque interdictum competat, necessario de dolo agetur. Etiam alio modo hoc interdictum usufructuario utile et necessarium est. De dolo enim actio omnino ob fraudem et dolum committitur: interdictum autem non solum ob dolum locum habet, sed etiam si quis supina negligentia et ignorantia putaverit se a nemine impediri, licet scire debuerit [sibi non licere aedificare]. Interdictum enim mentem aedificantis, quae forte sensu caret, non respicit, sed . . . . . melioris conditionis esse, quam sunt prudentes et periti. Habet autem interdictum utile, quoniam proprie usufructuarius non possidet . . . . . novisti, si alia actio non sit et dolo factum sit, de dolo actionem dari, sin autem non sit dolo factum, et ut dixi alia actio non sit, in factum agetur.

18. *Anon.* [ad l. 7]. Nam si non sit transactum, confessoriam intendit tanquam possidere prohibitus, ut tit. 6 dig. 2.

19. *Eiusdem* [ad l. 7]. Tempus, quo perit ususfructus, definit const. 16 tit. 33 lib. III Cod.

20. *Eiusdem* [ad l. 8]. Lege lib. L tit. 16 dig. 60 et 198 et lib. XXX dig. 44 them. 3 [§. 4] et huius libri tit. 8 dig. 12 (10) et lib. XX tit. 1 dig. 17 (16 §. 2), ubi invenies quando villa pars sive accessio fundi sit et quando e contrario fundus villae accessio.

21. [*Steph. index l. 10 pr.*]. Didicisti villa diruta nequaquam extingui fundi usumfructum, quoniam villa

62) *Heimb. βι.*  
63) *Apud Heimb.* sic est: θ'. Παῦλ. Καὶ κέρχεται — ἐποίκιον ἦν. Deinde sequitur: ι'. Οὐλπιαν. Τὸ αὐτὸ ἐστὶ

— τοῦ ἐποικίου. Transpositio in Cod. obvia vix genuina est. Vide etiam notam sq.

1) Nempe aliquid deest. Forte addendum: ἀρμόττει ἢ ἐξ τεσταμέντο· εἰ δὲ μετὰ ταῦτα οἰκοδομησῆι, ut ab οἰκοδομησῆι ad οἰκοδομήσει librarius aberraverit.

2) Deest in Cod.  
3) Cod. τοῦ οὐσουφρ . . .  
4) Cod. κα'.

L. 9. *l.* . . . Καὶ κέχρηται τῷ ἐδάφει, ἐν ᾧ τὸ ἐποί-  
D. VII. 4. κιον ἦν.

L. 10. §. 1. 'Ἐάν<sup>64)</sup> οἴκου χοῦσιν ληγατεύσω καὶ ζῶν αὐτὸν  
D. cod. καταλύσω καὶ ἄλλον κτίσω, σβέννυται· οὐ μὴν ἐὰν  
κατὰ μέρος αὐτὸν φιλοκαλῶν ὄλον ἀνακαινίσω.

§. 2. 3. 'Ἐὰν ἐπικλυσθῇ ὁ τόπος καὶ γένηται ὑδροστά-  
σιον ἢ λίμνη, σβέννυται ἢ χοῦσις· ὡσπερ καὶ ἡ χοῦσις  
τοῦ ὑδροστασίου, ἐὰν ξηρανθῇ.

§. 4. Εἰ δὲ ὑπάμπελος τόπος ἀρόσιμος γένηται ἢ τοῦ-  
ναντίον, οὐ σβέννυται ἢ ἐπ' αὐτῷ χοῦσις. καὶ ἡ τῆς  
ὑλης χοῦσις σβέννυται κοπιτομένης αὐτῆς καὶ σπειρο-  
μένου τοῦ τόπου.

§. 5. Καὶ ἡ βῶλος ἐὰν γένηται σκεῦος ἢ τοῦναντίον,  
σβέννυται ἢ χοῦσις.<sup>65)</sup>

§. 6. Καὶ ἐὰν κόσμιον λυθῇ ἢ μεταποιηθῇ, σβέννυται  
ἢ χοῦσις αὐτοῦ.

§. 7. 'Ἐὰν ὁ οἶκος κατὰ μέρος ἀνανεωθῇ, σώζεται ἢ  
χοῦσις· εἰ δὲ λυθῇ, κἂν δι' αὐτῆς τῆς ὑλης μηδενὸς  
ἐτέρου προστεθέντος ἀνανεωθῇ, φθίρειται.

§. 8. 'Ἐὰν ἐκ τοῦ τεθροίππου ὁ εἷς ἀποθάνῃ, εἰ μὲν  
ἔπαυον χοῦσις ἐληγατεύθῃ, σώζεται ἐπὶ τοῖς λοιποῖς·  
εἰ δὲ τεθροίππου, φθίρειται.

L. II.  
D. cod. *ia'*. PAUL. Εἰ μὴ ἄλλος ἀντεισῆχθη πρὸ τῆς  
προχωρήσεως τοῦ ληγάτου.

οἰκὸν τίς εἶναι νομίζεται τοῦ ἀγροῦ. τί οὖν, φησι, [εἰ] ἢ  
τοῦναντίον ἀκεσίαν ἢ τῆς βίλλας, τινέστι πολὺ τιμιωτέρα ἢ  
ἡ βίλλα τῆς τοῦ παντός ἀγροῦ διατιμώσεως, ἀρα τῆς τοιαύτης  
βίλλας κατασκευασθῆς σβέννυται ὁ ἐπὶ τῷ ἀγρῷ οὐσοφροντικός;  
φησὶ τοῖνον ὁ οὐλιανός, ὅτι τὸ αὐτὸ εἶναι φαμεν, τινέστι  
οὐκ ἀποσβέννυται ὁ ἐπὶ τῷ ἀγρῷ οὐσοφροντικός.

τοῦ αὐτοῦ. τοῦτο νόμι κατα τὴν κειμένην διαίρεσιν  
βι. με' τί. α' περὶ τὰ μέσα τοῦ πγ' διγ'. ἀνάγν. τούτου τοῦ  
βι. [τι. α']<sup>9)</sup> διγ. λς'.

τοῦ αὐτοῦ. ἀνάγν. διγ. κγ', κδ' καὶ βι. ἢ τί. ε' διγ. ιδ'.

τοῦ αὐτοῦ. ὁμοίως περὶ δουλείας βι. ἢ τί. γ' διγ. εε'.

τοῦ αὐτοῦ. ὁμοίως τί. α' διγ. λγ'. ἀνάγν. βιβ. λα' διγ. μδ'.

ταῦτα μὲν εἰ αὐτὸς ὁ λεγατεύσας τὸ λεγατευθὲν ἐπιζήσας  
μετεσκεύασεν· εἰ μὲντοι αὐτὸς ὁ οὐσοφροντικὸς τὴν βῶλον  
λαβὼν σκεῦος ἐποίησε κατὰ γνώμην αὐτοῦ, οὐκ ἀπόλλυται ὁ  
οὐσοφροντικός, ἐπειδὴ τῷ οὐσοφροντικῷ ἐπιτρέπεται  
καὶ μετασκευάζειν καὶ ἐκποιεῖν καὶ ἐπὶ τῶν ἐν ἀποχρήσει  
πραγματίων διὰ μόνης τελευτῆς καὶ καλίτης δειμονοῦτος φθί-  
ρειται αὐτῶν ὁ δοκῶν οὐσοφροντικός.

ἀγρον. ἐπὶ τῶν τοιούτων τὸ ἐνεχυράζειν αὐτὰ φροντικός  
ἐστίν, ὡς βι. κβ' τί. α' διγ. με'. πότε δὲ τὸ τῆς προπρι-  
ετῆς ληγάτου τοῦ κοσμοῦ σβέννυται ἢ ἀλλοιωμένου ἢ μετα-  
ποιουμένου τοῦ κοσμοῦ, ἀνάγν. βι. λδ' τί. β' διγ. λς' καὶ λη'.

ἐναντιοφ. . . . κειμένη διαίρεσις βι. με' τί. α' διγ. πγ'  
περὶ τὰ μέσα φησὶν· ἐὰν ὁμολογήσας σοι πλοῖον λύσω αὐτὸ  
καὶ διὰ τῶν αὐτῶν σανίδων ἀναεῶσω αὐτό, εἰ μὲν γνώμην  
ἐσχηκῶς τοῦ ἀναεῶσαι ἔλυσσας, τὸ αὐτὸ πλοῖον δοκεῖ εἶναι καὶ  
κεχρωσθηταί σοι, εἰ δὲ πρ[ότερον] βουλόμενος εἰς ἐτ[έραν] χρεῖαν  
τῆς σανίδας δαπανήσας μετεμελήθῃ καὶ τὸ πλοῖον ἀνεῶσας,  
ἔτερον δοκεῖ εἶναι καὶ οὐ κεχρωσθηταί [σοι. καὶ] βι. λ  
διγ. κδ' ἐν τῷ τέλει φησὶν· ἐὰν ἰδικῶς ναὺν ληγατεύσας καὶ  
κατὰ μέρος ἀναεῶσω πᾶσαν, τῆς αὐτῆς τρώπιδος μενούσης  
κεχρωσθηταί αὐτῇ [τῷ] ληγατεύσῃ.

X. . . . Et solo utitur, in quo villa fuit.

Si aedium usumfructum legavero et vivus eas  
demolitus fuero et alias aedificavero, ususfructus ex-  
tinguitur: non etiam si per partes eas reficiens totas  
renovavero.

Si locus inundatus sit et stagnum factum sit aut  
palus, ususfructus extinguitur: sicut et ususfructus  
stagni, si exaruerit.

Si vero locus vitibus consitus arabilis factus sit  
vel contra, ususfructus eius non extinguitur. Usus-  
fructus quoque silvae extinguitur, si caesa sit et illic  
sationes factae sint.

Et si ex massa vas factum sit vel contra, usus-  
fructus extinguitur.

Et si ornamentum dissolutum sit aut transfigu-  
ratum, ususfructus eius extinguitur.

Si domus pro parte fuerit restituta, manet usus-  
fructus: si vero dissoluta sit, licet eadem materia  
nulla alia adiecta instaurata sit, extinguitur.

Si quidem equorum ususfructus legatus sit, et  
unus ex quadriga decesserit, in residuis ususfructus  
remanet: si vero quadrigae, extinguitur.

XI. Paul. Nisi alius ante diem legati cedentem  
substitutus sit.

fundi quasi accessio esse videtur. Quid igitur, si e  
contrario accessio villae erat, hoc est si longe pretiosior  
erat villa quam totius fundi aestimatio, num eiusmodi  
villa diruta ususfructus fundi extinguitur? Dicit igitur  
Ulpianus, idem dici, hoc est non extingui usumfructum  
fundi.

22. *Eiusdem* [Anon. ad l. 10 §. 1]. Hoc intellige  
secundum distinctionem lib. XLV tit. 1 dig. 83 medio  
[§. 5]. Lege huius libri tit. 1 dig. 36 [pr.]

23. *Eiusdem* [ad l. 10 §. 2]. Lege dig. 23, 24 et  
lib. VIII tit. 6 dig. 14.

24. *Eiusdem* [ad l. 11]. Similiter de servitute  
lib. VIII tit. 3 dig. 15. (?)

25. *Eiusdem* [ad l. 10]. Similiter tit. 1 dig. 33. (?)  
Lege lib. XXXI dig. 44. (?)

26. [Steph. pars indicis l. 10 §. 5]. Haec si testator  
ipse vivus quod legavit transfecit: si vero ipse usu-  
fructuarius ex massa vas fecerit ex voluntate eius, usus-  
fructus non amittitur, quia usufructuario et transfor-  
mare et alienare licet et in rebus, quae usu consumun-  
tur, sola morte vel capitis deminutione quasi ususfructus  
extinguitur.

27. Anon. [ad l. 10 §. 6]. In hisce rebus fructus  
est, pignori dare [licere], ut lib. XXII tit. 1 dig. 45 (49).  
Quando autem legatum proprietatis ornamentum extingua-  
tur mutato vel transfigurato ornamento, vide lib. XXXIV  
tit. 2 dig. 36 et 38. (?)

28. *Enantioph.* [ad l. 10 §. 7]. . . . distinctio  
posita lib. XLV tit. 1 dig. 83 medio [§. 5] dicit: si tibi  
promisero navem eamque dissolvero et ex iisdem tabulis  
eam renovavero, si quidem dissolvi hac mente, ut eam  
renovarem, eadem navis esse videtur tibi que debetur:  
sin autem primum in alios usus tabulas convertere vo-  
luerim sed mutato consilio navem refecerim, alia esse  
videtur tibi que non debetur. Et lib. XXX dig. 24 in  
fine [§. 4] dicit: si specialiter navem legavero et per  
partes totam refecero, carina tamen eadem manente,  
legatario debetur.

64) Cod. praeposit numerum *ia'*: errore manifesto, quum  
infra idem numerus recurrat.

p) Deest in Cod.  
q) Deest in Cod.

65) Expl. fol. 43. 40. Inc. fol. 95. 92.

r) Expl. fol. 43. 40. Inc. fol. 95. 92.  
s) Cod. αἰτῶ pro αὐτῇ τῶ.

[ιβ'.] *Ulp.* Ἐὰν χρῆσιν λουτροῦ ἢ ἐργαστηρίου ληγατεύσω, καὶ ζῶν αὐτὸ ποιήσω διαίταν, φθίρεται ἢ χρῆσις, ὡσπερ ἐὰν ὀρηχτοῦ ληγατεύσω χρῆσιν καὶ εἰς ἄλλην ὑπηρεσίαν αὐτὸν μεταγάγω.

[ιγ'. Παῦλ.] Ἐὰν μετὰ τὸ θείρσαι ἢ τρογγῆσαι τελευτήσῃ ὁ τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν ἔχων, οἱ καρποὶ τοῦ κληρονόμου αὐτοῦ εἰσι, κὰν μὴπω γέγονεν ἔξ αὐτῶν σίτος ἢ ἔλαιον. ὁ τὴν χρῆσιν δὲ τῶν καρπῶν ἔχων τότε δεσπόζει τῶν καρπῶν, ὅτε αὐτὸς λάβῃ αὐτοὺς, οὐ μὴν ὅτε καὶ αὐτομάτως πέσωσιν· ὁ δὲ καλῆ πίστει νομεὺς ἅμα τῷ χωρισθῆναι αὐτούς.

[ιδ'.] *Pompo.* Ἐξρημμένων τοῦ θανάτου καὶ τῆς πρώτης καταστάσεως τῆς ἐναλλαγῆς, καὶ ἐν μέρει οἱ λοιποὶ τρόποι φθίρουσι τὴν χρῆσιν.

ιέ. *Ulp.* Ἐσθ' ὅτε ὁ τὴν δεσποτείαν ἔχων ἐλευ-

τοῦ ἄνων. περὶ τῶν τοιούτων ἀνάγν. βι. λβ' διγ. νθ' ἔγ' ἐπὶ ληγαίου δεσποτείας, καὶ βι. κ' διγ. μδ' θε. ε'...

... ἀνάγν. βι. λγ' τί. β' διγ. μβ' καὶ τούτου τοῦ βι. τί. α' διγ. μη'.

τοῦ αὐτοῦ. περὶ τούτων ἀνάγν. βι. ε' τί. α' διγ. ιζ' καὶ οἱ καὶ ..... τὸ τέλος τοῦ ιβ' καὶ βι. κβ' τί. α' διγ. κγ' καὶ βι. μα' τί. α' διγ. μη'.

καὶ ὁ μὲν οὐσοφρονοῦντος μόνων τῶν ἐπ' αὐτοῦ ληφθέντων καρπῶν γίνεται κύριος, ὁ μὲντοι βόνα φίδε νομεὺς καὶ τῶν ὀπωδήποτε χωρισθέντων τῆς γῆς· ὥστε ὁ μὲν οὐσοφρονοῦντος, εἰ μὴ δι' ἑαυτοῦ [ἢ] διὰ τῶν αὐτῷ προσηκόντων χωρίσει τῆς γῆς τοὺς καρπούς, οὐ γίνεται τούτων κύριος<sup>1)</sup>, ὁ δὲ βόνα φίδε νομεὺς γίνεται τούτων κύριος, κὰν ἔτυχον ἀφ' ἑαυτῶν ἦτοι<sup>2)</sup> καταπεσόντες. ἐτέρω δὲ λόγῳ οὐ<sup>3)</sup> οὐς μὲν ἐδαπάνησε καὶ διὰ τῆς διαπάνης οὐκ ἐγένετο πλουσιώτερος, οὐκ ἀπαιτεῖται<sup>4)</sup> οὐς δὲ μὴπω ἐδαπάνησεν, ἀναδιδῶσιν ὁ βόνα φίδε νομεὺς ὑποκείμεος τῷ κανόνι τῷ λέγοντι· ὁ βόνα φίδε νομεὺς ἐφ' οἷς ἐγένετο πλουσιώτερος ἐνεχεται μέμνησο δὲ τῆς διασπίξεως τῆς εἰρημένης περὶ τοῦ βόνα φίδε νομεῖως ἐν τῷ κ' διγ. τῆς νεροδίταις πετυϊστος, ἐνθα φησὶν ὁ οὐλλιωτός, οὐ ἀνάγκη τὸν βόνα φίδε νομεῖα ἄπερ ἔξ ἔθους ἐποιεὶ λογίζεσθαι δαπάνηματα.

τῆ μὲν καπίτις δεμνοντιῶν μίση τε καὶ μεγάλη καὶ τῆ τελευτῆ τοῦ οὐσοφρονοῦντος σβέννυται εἰς ὁλόκληρον ὁ οὐσοφρονοῦντος ἢ γὰρ τελευτῆ καὶ καπίτις δεμνοντιῶν καὶ αὐτῆ νομίμως οὐσα κατὰ πρόσωπον συμβαίνει καὶ αὐτὸ τὸ πρόσωπον φθίρει τοῦ οὐσοφρονοῦντος. τοῖς δὲ ἄλλοις τρόποις, ὡς τῷ νονουτένω καὶ τῆ ἐπικλύσει, συμβαίνει μὴ πάντα φθίρεσθαι τὸν οὐσοφρονοῦντος· ταῦτα γὰρ κατὰ πραγματος μᾶλλον καὶ οὐ κατὰ πρόσωπον συμβαίνει τε καὶ θεωρεῖται, καὶ εἰκότως ἐκείνου μόνου τοῦ μέρους ἀπύλλεται οὐσοφρονοῦντος, ἢ μὴ ἐχρήσατο ὁ οὐσοφρονοῦντος ἢ ὅπερ ἐπεκλύσθη, οὐ γὰρ συμβαίνει πολλάκις εἰς μέρος τῷ νονουτένω φθίρεσθαι τὸν οὐσοφρονοῦντος, σαφέστερον φησὶν ὁ πομπαιῖος ἐν τῷ κ' διγ. τοῦ παρόντος τί. εἰ δὲ καὶ ψιλόν<sup>5)</sup> τις ἐδάφους καταλέλοιπε οὐσοφρονοῦντος καὶ μέρος αὐτοῦ ἀκοδόμησεν, πάλιν τῆ μερικῆ τοῦ πράγματος κατασκευῆ φθίρεται μερικῶς ὁ οὐσοφρονοῦντος. καὶ μὴ ἐναντιωθῆ σοι τὸ εἰρημένον ἐν τῷ γ' διγ. τοῦ α' τί. τοῦ παρόντος βι. .... ταρ... τὸν οὐσοφρονοῦντος ἐλεγάτευσεν.

τοῦ ἄνων. ἀνάγν. διγ. κ' καὶ τί. α' διγ. λδ', γγ'.

ἠρώτ. τί οὖν, ὅτε<sup>6)</sup> τοῦ τεστάτορος μὴ εἰπόντος, ὅτι ληγατεύω τὸν οὐσοφρονοῦντος τοῦδε τοῦ οἰκέτου ἕως οὐ [ἐλευθερωθῆ δ'] οἰκίτης, ὁ προπριετῆρος ἠλευθέρωσε τὸν οἰκέτην παρὰ γάμην τοῦ οὐσοφρονοῦντος, ἅρα καὶ οὕτως<sup>7)</sup> ἐλευθερός γίνεται καὶ σβέννυται ὁ οὐσοφρονοῦντος; σι εφ. γίνεται μὲν ἐλευθερός, μένει δὲ παρὰ τῷ οὐσοφρονοῦντος, ἕως ὅτε περιέσθιν ὁ οὐσοφρονοῦντος ἢ συμβῆ [τρόπος], δι' οὐ σβέννυσθαι πέφανκεν ὁ οὐσοφρονοῦντος, ὡς ἀνιηκεται

XII. *Ulp.* Si usufructum balnei vel tabernae legavero, et vivus adhuc diactam fecero, extinguitur usufructus, quemadmodum si historionis usufructum legavero et ad aliud ministerium eum transtulero. *L. 12. D. VII. 4.*

XIII. *Paul.* Si fructuarius post messem aut vindemiam factam decesserit, fructus heredis eius sunt, quamvis nondum frumentum vel oleum ex illis factum sit. Qui autem usufructum habet, tunc dominus fructuum efficitur, quum ipse eos perceperit, non etiam si per se deciderint: bonae autem fidei possessor mox, quam separati sint. *L. 13. D. eod.*

XIV. *Pompo.* Exceptis morte et capitis deminutione, reliquis modis etiam pro parte usufructus amittitur. *L. 14. D. eod.*

XV. *Ulp.* Interdum proprietarius manumittit: *L. 15. D. cod.*

29. *Anon.* [ad l. 12 §. 1]. De hisce vide lib. XXXII dig. 59 (61) et 63 (65), quod attinet ad legatum proprietatis, et lib. XXX dig. 44 them. 6...

30. [*Anon.* ad l. 13]. .... Lege lib. XXXIII tit. 2 dig. 42 et huius libri tit. 1 dig. 48.

31. *Eiusdem* [ad l. 13]. De hisce lege lib. VI tit. 1 dig. 17 et 78 et ..... finem dig. 12 et lib. XXII tit. 1 dig. 23 (25) et lib. XLI tit. 1 dig. 48.

32. [*Steph.* pars indicis l. 13]. Et usufructuarius quidem non nisi fructuum ab ipso perceptorum dominus fit, bonae fidei autem possessor etiam eorum, qui quolibet modo a terra separati sunt: proinde usufructuarius, nisi ipse suorumve ope fructus a terra separaverit, non fit eorum dominus, bonae fidei autem possessor eorum dominus fit, licet sponte deciderint. Alia autem ratione eos quidem, quos consumsit nec tamen ex consumptione locupletior factus est, non praestat: quos autem nondum consumsit, bonae fidei possessor reddit et subiacet regulae, quae dicit: bonae fidei possessor tenetur, quantum locupletior factus est. Memineris autem distinctionis, quae de bonae fidei possessore prolata est dig. 25 [§. 16] de hereditatis petitione, ubi dicit Ulpianus, oportere bonae fidei possessorem sumtus, quos ipse solebat facere, reputare.

33. [*Steph.* index l. 14]. Capitis deminutione media et magna et morte usufructuarii usufructus in totum extinguitur; nam mors et capitis deminutio, quae legitima est<sup>1)</sup>, in persona contingit et ipsam personam usufructuarii extinguit. Reliquis autem modis, veluti non utendo vel inundatione, non totum usufructum extinguit contingit: haec enim in re potius non in persona accidunt et conspiciuntur, et consequenter eius tantum partis usufructus amittitur, qua usufructuarius non est usus vel quae inundata est. Usufructus non utendo saepe pro parte extingui, clarius dicit Pomponius dig. 25 huius tit. Sed et si quis areae tantum usufructum reliquerit et in parte eius aedificaverit, rursus particulari rei transformatione pro parte usufructus extinguitur. Nec tibi contrarium videatur, quod dictum est dig. 50 tit. 1 huius libri ..... usufructum legavit.

34. *Anon.* [ad l. 14]. Lege dig. 25 et tit. 1 dig. 34, 53.

35. [*Steph.* responsio ad l. 15]. *Quaesiverunt.* Quid igitur, si testator non dixerit: lego usufructum illius servi donec manumittatur, et proprietarius servum manumiserit invito usufructuario, num etiam sic liber fit et usufructus amittitur? *Steph.* Liber quidem fit, sed manet apud usufructuarius, donec vivit usufructuarius vel modus accidit, per quem usufructus extingui solet, ut relatum est lib. VII Cod. tit. 15 eius

1) Cod. μα' habere videbatur.

2) Cod. νομεύς.

3) Forte ἦδη. Aut deest aliquid ante ἦτοι, veluti χωρισθίως.

Zachar. Basil. Suppl.

4) Abundat.

5) Legerim ψιλόν.

6) Cod. ἔτι.

7) Cod. οὕτως.

Ἐροῦ· τυχὸν γὰρ χοῦσις ἐληγατεύθη δούλου ἕως οὗ ἐλευθέρωθῆ.

L. 16. *D. VII. 4.* ἰς. Πρεμ. Ἐὰν λεγατευθῆ μοι χοῦσις ὑπὸ αἰρεσιν, δύναται ὁ κληρονόμος χωρὶς αἰρέσεως αὐτὴν λεγατεύειν σοι· καὶ ἐξιοῦσης τῆς αἰρέσεως σβέννεται ἢ χοῦσις σου. καὶ ἐὰν ἀπολέσω αὐτὴν, οὐχ ὑποστρέφει πρὸς σέ· ἀπὸ γὰρ διαφόρων διαθηκῶν οὐκ ἔστιν ἔνωσις.

L. 17. *D. eod.* [ἰς. Γουλ.] Ἐὰν χοῦσις καρπῶν λεγατευθῆ μοι χωρὶς αἰρέσεως, καὶ σοὶ ἢ δεσποτεία ὑπὸ αἰρεσιν ἀνευ τῆς χοῦσεως τῶν καρπῶν, καὶ τῆς αἰρέσεως

βι. ζ' τοῦ κωδ. ὑπὸ τὸν ἐ τοῦ βι. τί. ἐν τῇ α' τοῦ τί. δικτ. ηῖς καὶ παρτ. τὰ..... φησὶν αὐτὴν συνα..... τ...δ....

[πρῶτος τις ὑπὸ αἰρεσιν οὐ]σούφρουκτόν μοι καταλείπει. καὶ φησὶν ὁ οὐλλ[πιανός]<sup>α)</sup>, μετὰ τελευτὴν τοῦ τεστατόρος, ἐφ' ὅσον τὰ τῆς αἰρέσεως κατα....., μένειν τὸν οὐσούφρουκτον παρὰ τῷ κληρονόμῳ καὶ διὰ τοῦτο δύνασθαι αὐτὸν τελευτῶντα λεγατεύειν ἐτέρῳ τὸν οὐσούφρουκτον. εἰ τοίνυν τοῦ πρῶτου [τελευτῶντος ὁ κληρονόμος ἐ]λεγατεύσει ποῦρος] τὸν οὐσούφρουκτον μαεβίῳ τινι, τῶς μὲν ἐρόσεται τὸ λεγατόν· εἰ δὲ συμβῆ τῇ αἰρεσιν ἐξελεθῆν..... [ἀπόλλυται] μὲν τῷ μαεβίῳ ὁ οὐσούφρουκτος, βαδίζει δὲ πρὸς ἐμέ. εἰ μένοι μετὰ τὸ ἀρῶσαι μοι τὸν οὐσούφρουκτον ἀπολέσω αὐτὸν κατὰ τινὰ τῶν συνειδησμένων τρόπων, οὐχ ὑποστρέφει πρὸς μαεβίον τὸν λεγατόρον· οὐδὲ γὰρ ἔστιν εἰπεῖν κοινούργον μοι εἶπω<sup>β)</sup> τὸν μαεβίον ὅπερ οὐκ ἔστι, οὐδὲ οὕτως ὁ παρὰ τοῦ μαεβίου ἐλθὼν εἰς ἐμέ οὐσούφρουκτος ἀπολλύμενος παρ' ἐμοῦ πύλιν πρὸς τὸν μαεβίον ἐπανέρχεται. παραδεδόται γὰρ σοὶ ἐν τῷ γ' διγ. τοῦ παρόντος τί. ὅτι ὁ παρὰ τινος ἀπολλύμενος οὐσούφρουκτος αὐτὸς πρὸς αὐτὸν ἐπανέλθειν οὐ δύναται.

ἐν τῷ αὐτοῦ ἀγροῦ σοὶ μὲν οὐσούφρουκτος ποῦρος, τιτῷ δὲ προπριεταρία ὑπὸ αἰρεσιν δεδοκτο οὐσούφρουκτῳ λεγατευθῆ, καὶ τῆς αἰρέσεως ἠρημένης κτήση σὺ ὁ ἐπὶ τῷ οὐσούφρουκτῳ λεγατόρος τὴν προπριεταρίαν, .... κοσουλιδιότος γινόμενης ἀπὸ λλεις τὸν οὐσούφρουκτον, καὶ εἰ μετὰ ταῦτα συμβῆ τῇ αἰρεσιν ἐξελεθῆν, ἔξει [τίτιος τὸν] ἀγρὸν ΠΛΕΝΟ ΙΥΡΕ, τοῦτέστι μετὰ τοῦ οὐσούφρουκτου. ἀρῶσται γὰρ ὁ προπριεταρία τιτῷ ἦτοι τὸ ἐπὶ ταυτῇ λεγατόν μὴ προκριματιζόμενον δι' ὧν ἠρημένης τῆς αἰρέσεως ὁ ἐπὶ τῷ οὐσούφρουκτῳ λεγατόρος ἐκτίσαστο τὴν προπριεταρίαν, καὶ εἰκότως λαμβάνει τίτιος πλενο ἴους τὸν ἀγρὸν, κἂν μόνον αὐτῷ προπριεταρία τὴν ἀρχὴν ἐληγατεύθη· κτήσαμενος [γὰρ] σὺ [ὁ] ἐπὶ τῷ οὐσούφρουκτῳ λεγατόρος τὴν προπριεταρίαν ἀπώλεσας τὸ δίκαιον τοῦ λεγατευθέντος οὐσούφρουκτου διὰ τῆς γενομένης ὡς εἴρηται κοσουλιδιότος, καὶ εἰκότως ἀπολλύμενος ὁ οὐσούφρουκτος μετῆλθεν ἐπὶ τὴν προπριεταρίαν λεγατευθεντ..... λαμβάνει τίτιος..... ἐπειδὴ τὰ ὑπὸ αἰρεσιν λεγατευόμενα τῆς αἰρέσεως ἠρημένης κομ... οὐσα... ἐκποιεῖται..... φαρπ..... παρὰ τῷ ἐν τῷ μεταξὺ κτισμένῳ<sup>γ)</sup>. ἐπειδὴ σήμερον ἐπὶ τῶν λεγατευθεισῶν καὶ..... ἐκτίσῃ τὴν προπριεταρίαν τιτῷ λεγατευθείσαν ὑπὸ αἰρεσιν ληφεται ταύτην..... τῆς αἰρέσεως..... σουφρουκτ... σὺ γὰρ δι' ὧν τὴν προπριεταρίαν ἐκτίσῃ τὸ λεγατόν ἀπώλεσας, τῇ συναφείῃ τῆς προπριεταρίας σβεσθέντος καὶ μὴ φαινομένου ἐτι [τοῦ οὐσούφρουκτου], μὴ ἐναντιωθῆ δὲ σοὶ τὸ εἰρημένον τῷ πατιανῶ ἐν τῷ νζ' διγ. τί. α'. ἐκεῖ γὰρ διὰ τοῦτο μὴδὲ τὴν προπριεταρίαν οπω... ὁ οὐσούφρουκτοῦς δι... κακίσε γενομεν..., ἐπειδὴ τῆς δε ἰνοφικίωσσο κινουμένης καὶ τοῦ τεστατόρος μερισθέντ... δοκουντ... αυτοῖς... λειφ..... δόκει τῇ δε ἰνοφικίωσσο μόνον ἢ ἔνστασις ἀνατρέπεται... φησι.....<sup>δ)</sup> μέμησο καὶ..... τοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ γ' διγ. τοῦ β' τί.

τοῦ ἐναντιοφ. κοσουλιδιότος γενομένης ἐσβέσθη ὁ οὐσούφρουκτος· καὶ οὐκ ἐναντιοῦται τὸ εἰρημένον τί. α' διγ. νζ'. ἐκεῖ γὰρ διαθήκης διὰ τῆς δε ἰνοφικίωσσο ἀνατραπέσις ὡσαυτεῖ μεμῆρῶτος οὔτε ἢ προπριεταρία δοκεῖ λεγατευθῆναι, οὔτε ..

fortasse enim ususfructus servi legatus est, donec manumittatur.

XVI. *Idem.* Si sub conditione mihi legatus sit ususfructus, heres cum pure tibi legare potest: et si conditio extiterit, ususfructus tuus extinguitur. Et si ego ipsum amisero, non revertitur ad te: nam ex diversis testamentis coniunctio non est.

XVII. *Iul.* Si ususfructus pure mihi legatus sit, et tibi proprietas sub conditione sine usufructu, et pendente conditione proprietatem adquisiero, existente

libri et const. I eius tituli, quae etiam .....

36. [*Steph. index l. 16.*] Primus mihi usumfructum sub conditione reliquit. Dicit Ulpianus, post mortem testatoris, quamdiu conditio pendet, usumfructum penes heredem esse, ideoque posse eum morientem usumfructum alii legare. Itaque si Primo mortuo heres usumfructum pure Maevio cuidam legaverit, medio tempore legatum valet: sin autem conditionem existere contigerit..... Maevio quidem amittitur, et ad me transit. Si vero postquam ad me pervenit usumfructum amisero aliquo modo, ad Maevium legatarium non revertitur: neque enim dicere possumus Maevium mihi coniunctum esse, ideoque nec ususfructus, qui a Maevio ad me transit et a me amissus est, rursus ad Maevium revertitur. Etenim traditum tibi est dig. 3 [§. 2] huius tituli, usumfructum ab aliquo amissum non posse rursus ad eum reverti.

37. [*Steph. index l. 17.*] Si eiusdem fundi tibi quidem ususfructus pure, Titio autem proprietas sub conditione deducto usufructu legata sit, et pendente conditione tu, qui ususfructus legatum habes, proprietatem adquisieris, consolidatione facta usumfructum amittis, et si posthac conditionem existere contigerit, Titius fundum pleno iure habebit, hoc est cum usufructu. Proprietas enim sive legatum eius Titio competit nec praeiudicatur eo, quod pendente conditione legatarium ususfructus proprietatem acquisivit, et consequenter Titius fundum pleno iure capit, licet ab initio ei sola proprietas legata fuerit: tu enim, cui usufructus legatus erat, proprietate acquisita ius usufructus legati amiseras facta, ut dictum est, consolidatione, et consequenter ususfructus amissus ad proprietatem transit. || || || Tu enim, quum proprietatem adquisieris, legatum amisisti, usufructu per coniunctionem cum proprietate extincto nec amplius existente. Nec tibi contrarium videatur, quod dicit Papinianus dig. 57 [pr.] tit. I. Ibi enim ne proprietatem quidem usufructuarium....., quoniam mota de inofficioso querela et testatore..... querela inofficiosi solum institutio infirmatur..... Memineris etiam .... et dig. 3 tit. 2.

38. *Enantioph.* [*ad l. 17.*] Consolidatione facta ususfructus extinctus est: nec contrarium est, quod dicitur tit. I dig. 57 [pr.] Ibi enim, quum testamentum tamquam furiosi per querelam inofficiosi rescissum sit,

a) In Cod. Iegeham: ὅτι λ....  
b) Sic Codex. Corruptela manifesta.

c) Lege κτησαμένῳ.  
d) Hoc loco Codex ipse lacunam aliquot litterarum habet.

ἡσθημένης κτίσσομαι τὴν δεσποτείαν, ἐξιούσης τῆς αἰρέσεως πλήρη τὸν ἀγρὸν λαμβάνεις· ἐσβέσθη μοι γὰρ ἡ χρῆσις τῶν καρπῶν.<sup>66)</sup>

[ιγ'. Πομπώνιος.] Ἐὰν κληρονομιαῖω δούλῳ ληγυτευθῆι χρῆσις καρπῶν, μετὰ τὴν ὑπεισέλευσιν τῆς κληρονομίας τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ δεσπόζειν προχωρεῖ. ὅθεν οὐ φθίρεται, ὡς εἰς πρόσωπον ἐκ προσώπου μὴ μεταβαῖνον<sup>67)</sup>.

[ιδ'. Γαῖ.] Οὔτε χρῆσις καρπῶν οὔτε μονοπάτιον οὔτε δημοσία ὁδὸς ἀπόλλυται τῇ ἐναλλαγῇ τῆς δεσποτείας.

[κ'. Παῦλ.] Ἐὰν ὁ ἔχων χρῆσιν καρπῶν μόνῃ τῇ χρῆσιν κέχρηται· εἰ μὲν οἶδεν, ἔχειν χρῆσιν καρπῶν, κατέχει καὶ τὸν καρπὸν· εἰ δὲ ἀγνοεῖ, ἀπόλλυται καὶ τὸν καρπὸν.

κα'. Μοδ. Ἐὰν ἄροτρον ἐν πόλει βληθῆι, παύεται εἶναι πόλις, καὶ ὡς ἀποθανοῦσα τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν, ἣν ἔσχειν, ἀπόλλυται.

[κβ'. Πομπώνιος.] Κἂν ἀποδημῆι ἡ γυνή, ἔστι δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἢ ἡ φαιμίλια αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ, οὐ τὴν χρῆσιν ἔχει, οὐκ ἀπόλλυται αὐτὴν τῇ ἀχρησίᾳ. καὶ ὁ ἀνὴρ ὁμοίως διὰ τῆς γυναικὸς νέμεται τὴν διαφέρουσαν αὐτῷ χρῆσιν.

[κγ'. Ἰδεμ.] Ἐὰν ἀγρὸς ὑπὸ ποταμοῦ ἐπικλυσθῆι, ἡ χρῆσις τῶν καρπῶν καὶ ἡ δεσποτεία ἀπόλλυται· καὶ οὔτε χρῆσιν ἔχει τῆς ἀλιείας. εἰ δὲ τῇ

σε ..... δ .. εχ ....<sup>6)</sup> εἰς ἀπαίτησιν τοῦ οἰσουφροῦκτον οὐτὶλ.· καὶ περὶ πρὸς ἐναγόμενον. ἀνάγν. διγ. λδ' τοῦ α' τί. καὶ τί. β' διγ. γ'.

τελευτῶν τις οἰκῆτη κληρονομιαῖω ..... τελευτ .....<sup>7)</sup> καταλείπειν οἰσουφροῦκτον· μετὰ ταῦτα προήλθεν ὁ κληρονομός. τὸ οὖν ζητούμενον, εἰ φυλάττεται ὁ οἰσουφροῦκτος .....<sup>8)</sup> τὸ ἐν πολλοῖς θέμασι τὸ τῆς κληρονομίας ἀσάματον τάξιν<sup>h)</sup> ἐπέχειν καὶ δοκεῖν ὡσπερ τοῦ οἰσουφροῦκτον .. το προσώπων ..... ροноми. [ἀσά]ματ.· μεταφέρουσθαι πρὸς ἕτερον πρόσωπον τούτοις πρὸς τὸν κληρονόμον ἀδιτεύ[σαντα]. φησὶ τοῖνον ὁ ἰουλιανός<sup>1)</sup> τῆς κληρονομίας ἀδιτεύθεισης ..... τῷ κληρονόμῳ τὸν οἰσουφροῦκτον καὶ μὴ ἀπόλλυσθαι ὡ[σαν]εἰ δεσποτ ..... εἰς ἕτερον μετατίθεισθαι πρόσωπον ..... τὴν ἀρχὴν ..... ἀναδιτεύτου κληρονομίας .. μῆπω τοῦ κληρονόμου ..

..... ἔχει ..... ἀλλ' ἐξ ὧν ἔχειν νομιῖται μόνον ..

ἐναντιοφ. καὶ ἀρότρω περιχαράσσεται μέλλον πολίεσθαι τόπος, ὅθεν οὐρβς ἢ πόλις λέ[γεται], ὡς τῷ γ' βι. τί. ιζ' διγ. σλθ'. καλῶς ..... τουτο κωνὸν ἀρμόζει ὁ λέγων· ὡ τρώπῳ [συνίσταται τι.] τούτῳ καὶ διανί[σταται], ὡς τί. ιζ' τοῦ αὐτοῦ] βι. διγ. λε' καὶ ρ' [καὶ φε'. ἀνάγν.] καὶ βι. μς' [τί. γ' διγ. π' καὶ] τί. δ' διγ. η' καὶ ιθ'<sup>k)</sup>.

περὶ ἰνουδατίονος ἀνάγν. ἰνουτι. β' τί. α' καὶ βι. μα<sup>1)</sup> τί. α' διγ. ζ' καὶ τί. β' διγ. ιδ'.

ἔγνωσ γὰρ ἐν τῷ α' τί. τῆς β' τῶν ἰνουτι. ὅτι τοῦ ὕδατος ἐπαναχωρήσαντος ὁ ἐπικλυσθεὶς τόπος ἀποδίδεται τῷ παλαιῷ δεσπότῃ. τοσοῦτον δὲ ὁ οἰσουφροῦκτος ἀπόλλυται διὰ τῆς ἐπικλύσεως, ὅτι οὐδὲ ἀλιεύειν] ..... οὐτ ..... αὐτο-

condicione plenum fundum capies: extinctus enim mihi est ususfructus.

XVIII. *Pomponius*. Si servo hereditario ususfructus legatus sit, post hereditatem ab eo, qui dominus eius futurus est, aditam dies eius cedit. Nec interit, quum ex persona in personam non transeat. L. 18. D. VII. 4.

XIX. *Gai*. Neque ususfructus neque iter neque actus amittitur dominii mutatione. L. 19. D. eod.

XX. *Paul*. Si is, qui usumfructum habet, tantum utatur: si quidem sciat, se usumfructum habere, fructum etiam retinet: si vero ignoret, amittit et fructum. L. 20. D. eod.

XXI. *Mod*. Si aratrum in civitate inducatur, civitas esse desinit, et quasi mortua usumfructum, quem habuit, amittit. L. 21. D. eod.

XXII. *Pompon*. Quamvis mulier peregre profecta sit, si tamen maritus eius aut familia eius in domo sit, cuius usum habet, eum non utendo non amittit. Et similiter maritus per uxorem usum ad se pertinentem retinet. L. 22. D. eod.

XXIII. *Idem*. Si ager flumine inundatus fuerit, ususfructus et proprietas amittitur: et neque piscationis usumfructum habet. Si vero eodem impetu disces-

nec proprietas legata esse videtur, nec ..... Lege dig. 34 tit. 1 et tit. 2 dig. 3.

39. [Steph. index l. 18]. Decedens quis servo hereditario [ante aditam hereditatem] usumfructum reliquit: postea heres adiit. Quaerebatur, an ususfructus salvus esset, quia nimirum in multis casibus hereditas iacens personae vicem obtineret et videretur ususfructus quasi [a persona, h. e. ab hereditate iacente,] transferri ad aliam personam, i. e. ad heredem, qui adiit. Dicit igitur Iulianus, hereditate adita || || —

40. [Steph. index l. 20]. ..... habet, [utitur], sed solum ex eo, quod putavit se habere.

41. *Enantioph*. [ad l. 21]. Aratro etiam circumducunt locum, ubi civitatem condituri sunt, unde urbs dicitur, ut lib. L tit. 16 dig. 239 [§. 6]. Recte ..... regula quadrat, quae dicit: quo modo aliquid consistit, eodem etiam dissolvitur, ut tit. 17 eiusdem libri dig. 35 et 100 et 153. Lege etiam lib. XLVI tit. 3 dig. 80 et tit. 4 dig. 8 [§. 3] et 19.

42. [Anon. ad l. 23]. De inundatione lege Inst. lib. II tit. 1 [§. 24] et lib. XLI tit. 1 dig. 7 [§. 6] et tit. 2 dig. 14 (?).

43. [Steph. pars indicis l. 23]. Didicisti enim tit. 1 lib. II Inst. aqua recedente locum inundatum veteri domino reddi. In tantum autem ususfructus inundatione amittitur, ut neque piscari ..... recedere inundationem, ..... || .....

66) Expl. fol. 95 92. Inc. fol. 183. 180.

e) Expl. fol. 95. 92. Inc. fol. 183. 180.  
f) Legerim: πρὸ τῆς ὑπεισελεύσεως τῆς κληρονομίας.  
g) Suppleverim: δηλονότι διὰ.  
h) Nempe legendum πρόσωπου τάξιν.

67) Sic Heimb. Lege μεταβαίνων sc. οἰσουφροῦκτος, pro quo paulo ante οἱ ἐξελληνιστὰι substituerunt χρῆσις καρπῶν.

δ) Pomponius est.  
ε) Cod. σ'.  
ζ) Cod. μδ'.

αἰτῆ ὀσμῆ ἀναχωρήσει τὸ ἕδωρ, ὡς ἦλθεν, καὶ ἡ δεσποτεία καὶ ἡ χρῆσις ἀποκαθίσταται.

L. 24. pr. §. 1. D. VII. 4. [κδ'.] IANOL. 'Εάν μένοι κοίτη τοῦ ποταμοῦ γέγονεν ὁ τόπος, οὐκ ἀποκαθίσταται τῇ προτέρα τάξει. τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τοῦ μονοπατίου καὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ.

§. 2. 'Εάν ἡ ἐπιράνεια τῆς γῆς τοῦ ἀγροῦ μου ἐπαρθῆ καὶ ἀλλαγῆ συναρθῆ, οὐ παύεται τὸ ἔδαφος ἐμὸν εἶναι, ὡσπερ οὔτε ἡνίκα κοπισθῆ.

L. 25. D. eod. κέ'. [Πομπ.] Καὶ δῆλον καὶ ἄδηλον μέρος τῆ ἀγορησία ἀπόλλυται.

L. 26. D. eod. κς'. PAUL. Εἴτε δοῦλος εἴτε ἀγρὸς ὑπὸ τοὺς πολεμίους γένηται καὶ ὑποστρέφει, καὶ ἡ χρῆσις αὐτῶν ἀποκαθίσταται.

L. 27. D. eod. κζ'. [Ἰδεμ.] 'Εάν τῷ τῆν χρῆσιν ἔχοντι ἐκδοθῆ ὁ δοῦλος εἰς θεραπείαν τῆς παρ' αὐτοῦ γενομένης ζημίας, φθείρεται ἡ χρῆσις.

L. 28. D. eod. [κη'.] IDEM. 'Ἐνιαυτὸν παρ' ἐνιαυτὸν ληγατενομένη χρῆσις οὐ φθείρεται τῇ ἀγορησία. πολλὰ γὰρ εἰσι ληγάτα. <sup>68</sup>)

L. 29. pr. D. eod. κθ'. Οὐλπιαν. 'Εάν ὁ τῆν δεσποτείαν ἔχωνμισθωσάμενος τὸν ἀγρὸν παρὰ τοῦ τῆν χρῆσιν ἔχοντος ἐτέρω οἰκίῳ ὀνόματι μεταμισθώσῃ, φθείρεται τῇ ἀγορησία. οὔτε γὰρ ὀνόματι τοῦ τῆν χρῆσιν ἔχοντος νέμεται.

§. 1. Τὸ αὐτὸ ἔστι, καὶ ἔνθα τῆν χρῆσιν ἀγοράσας ὁ τῆν δεσποτείαν ἔχων παρὰ τοῦ τῆν χρῆσιν ἔχοντος ἐτέρω πωλήσει. ἐπὶ δὲ τοῦ πρώτου θέματος ἔχει ὁ τῆν χρῆσιν ἔχων κατὰ τοῦ τῆν δεσποτείαν ἔχοντος τῆν περὶ μισθώσεως ἀγωγὴν εἰς τὸ διαφέρον. εἰ δέ τις τῆν χρῆσιν παρὰ τοῦ τῆν χρῆσιν ἔχοντος μισθωσάμενος ἐτέρω αὐτὴν μισθώσει, οὐ βλάπτει αὐτήν.

§. 2. 'Εάν τῆν ληγατενθεϊσάν μοι χρῆσιν ἀποκαταστήσαι σοι κελευσθῶ, οὐτίλας ἀγωγὰς ἔχεις ἰδίῳ ὀνόματι.

L. 30. D. eod. λ'. Γαί. Τὸ κρέας καὶ τὸ δέρμα τοῦ ἀποθανόντος θρέμματος οὐκ ἀνήκει τῷ τῆν χρῆσιν ἔχοντι.

L. 31. D. eod. λα'. Πομπων. 'Εάν ἀγέλη περιστῆ εἰς ἀριθμὸν μὴ ποιοῦντα ἀγέλην, φθείρεται ἡ χρῆσις αὐτῆς.

  

μάτ... ἄ..... τοῦ προπριεταρίου τοῦτον αὐθις παραχωροῦντος.....  
 ..... σασθαι τὴν ἐπίβλυσιν, τότε αὐτομάτως ἀνανεοῦται· εἰ δὲ μετὰ τὸν τοῦ νοουτενδα.....  
 ..... δεσποτ.....  
 ἐξι ἀπαρχῆς συστήσασθαι τὸν οὐσοῦφρονκτον κατὰ τὸ περὶ δουλειῶν εἰρημένον ἐν τῷ..... τί. τελευτ. διγ.....  
 ..... ἀποκαθίσταται μανθάνεις τί. ὑστέρωβι. ἢ διγ. ιδ'.

εἶχ..... περιλαμβ.....  
 ..... δοκεῖ.....  
 ..... καν ἐπι το..... χρ.....  
 ..... οὐδὲ τῆς ἐπι.....  
 ..... δεσποτ..... μετὰ τὴν τοῦ.....

|| || || || || || φθείρειν ὡς ἐπὶ τῶν δουλειῶν εἰρηται βι. η. τί. ς' διγ. ς'.<sup>m</sup>)

serit aqua, quo venit, et proprietas et ususfructus restituitur.

XXIV. IANOL. Si tamen locus ille alveus fluminis factus sit, in pristinum statum non restituitur. Idem est et in itinere et in actu.

Si summa terrae ex fundo meo sublata sit et alibi regesta, solum meum esse non desinit, sicut nec si ager stercoratus sit.

XXV. Pomp. Et certa et incerta pars non utendo amittitur.

XXVI. Paul. Sive servus sive ager in potestatem hostium pervenerit et redierit, ususfructus quoque eorum restituitur.

XXVII. Idem. Si usufructuario servus noxae datus sit resarciendi damni ab eo dati causa, ususfructus extinguitur.

XXVIII. Idem. Ususfructus alternis annis legatus non utendo non amittitur: plura enim sunt legata.

XXIX. Ulpian. Si proprietarius fundum ab usufructuario conduxerit eumque suo nomine alii locaverit, non utendo amittitur: non enim nomine usufructuarii possidet.

Idem est, et si proprietarius usumfructum ab usufructuario emerit eumque alii vendiderit. Priore autem casu fructuarius adversus proprietarium locati actionem habet in id, quod interest. Sin autem quis usumfructum ab usufructuario conduxerit et alii locaverit, usumfructui non nocet.

Si legatum mihi usumfructum tibi restituere iussum sim, utiles actiones tuo nomine habes.

XXX. Gai. Caro et corium mortui pecoris ad fructuarium non pertinet.

XXXI. Pompon. Si grex ad eum numerum redactus sit, qui gregem non faciat, ususfructus eius perit.

sponte renovatur: sin autem post tempus non utendi..... || ||

44. || || || — — — — —  
 — — — — — || || || || || || || || ||  
 dictum est lib. VIII tit. 6 dig. 7.  
 (Complura desiderantur.)

68) Expl. fol. 183. 180.  
 m) Expl. 183. 180.



TITΛΟΣ Ε΄.

Περὶ χρήσεως πραγμάτων, ἕτινα τῇ χρήσει μειοῦται.

[Bn. τῶν διγ. ζ' τί. ε΄.]

α'. Οὐλπιαν. Πάντων τῶν δεσποζομένων πραγμάτων δυνατὸν ληγατεύειν τὴν χρῆσιν· καὶ τῶν φθειρομένων ἢ μειομένων διὰ τῆς χρήσεως.

β'. Γαῖ. Καὶ δίδωσιν ἀσφάλειαν, ἥνικα χρημάτων ληγατευθῆ χρῆσις.

Οὐκ ἔστι δὲ κυρίως χρήσις, ἀλλ' ὥσανεὶ χρήσις.

γ'. Οὐλπιαν. Καὶ ἀγωγῶν ληγατεύεται, καὶ αὐτῷ τῷ χρεώστῃ· καὶ συγχωροῦνται αὐτῷ οἱ τόκοι.

δ'. Παῦλος. Καὶ δίδωσιν ἀσφάλειαν.

ε'. Οὐλπιαν. Οὐ μόνον ἰδίων χρημάτων καὶ πραγμάτων<sup>69)</sup>, ἀλλὰ καὶ ἀλλοτρίων τὴν χρῆσιν ληγατεύομεν.

Εἰ μὴ δοθῆ ἢ ἀσφάλεια ἐπὶ τῶν ἐν ἀποχρήσει, ἐφ' ὅσον μὲν ἡ χρῆσις συνέστηκεν, ἀπαιτεῖται διὰ τοῦ ἀδύλου χρέους· μετὰ δὲ τὸ σβεσθῆναι αὐτὴ ἢ ποσότης ἀπαιτεῖται. τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τῆς χρήσεως μόνης· ἐπὶ γὰρ τῶν ἐν ἀποχρήσει οὐκ ἔστι διαφορὰ χρήσεως μόνης καὶ χρήσεως καρπῶν.

ζ'. Ιουλία. Ἐὰν ληγατευθῶσί σοι δέκα νομίσματα ἢ ἀγρὸς καὶ ἐμοὶ ἢ χρήσις αὐτῶν, πρὸς τῇ δεσποτείᾳ καὶ τὸ ἡμισυ τῆς χρήσεως ἄρμυζει σοὶ κάμοι τὸ

[ληγ]ατευθῆ<sup>η</sup>) καὶ οὐ παρ[ε]ν[ε]τέθη [κα]ν[τί]ων, ἴδωμεν, εἰ σβεννυμένου τοῦ οὐσουφροῦκτου τὰ δεδομένα τὴν ἀρχὴν τῷ ληγαταρίῳ νομίσματα καὶ [τὰ] ἐν ἀποχρήσει πραγ[μα]τα διὰ τοῦ κωνδικιῶν μεθοδενεσθῆναι καὶ ἀπαιτεῖσθαι<sup>η</sup>). λέγει οὐλπιανὸς, εἰ μὲν εἴ τι συνισταμένου τοῦ οὐσουφροῦκτου καὶ μήπω ..... προπριεταρ ... ἀπαιτεῖσθαι τὴν καντίονα, δύναται τοῦτο ποιεῖν ἸΝΔΕΒΙΤΟΝ ἰγκέρτου δηλονότι κινῶν κωνδικιῶν καὶ δι' αὐτοῦ τὴν παραλειφθεῖσαν καντίονα ἀπαιτεῖν [τὸν] ληγαταρίον· εἰ δὲ σβεσθέντος<sup>ο</sup>) τοῦ οὐσουφροῦκτου τὸν σῖνε καύσα δηλονότι κινῶντα κωνδικιῶν αὐτὴν μάλλον τὴν ποσότητα δίνασθαι αὐτὸν [ἀπαιτεῖν, σαβῖνος καὶ κέλσος που φησὶν. ἀπερὶ περὶ οὐσουφροῦκτου νομισμάτων] ἢ καὶ ἕτερον τῶν ἐν ἀποχρήσει πραγμάτων εἰρήκαμεν, ταῦτα καὶ περὶ οὐσου τῶν αὐτῶν πραγμάτων φημὲν ..... καὶ μηδεμίαν οὐσου τε καὶ οὐσουφροῦκτου διαφορὰν ἐπὶ τῶν τοιούτων εἶναι πραγμάτων γραφεὶ που ἰουλιανὸς καὶ πομπόνιος ..... φησὶ πομπόνιος ἐν τῷ ἡ' τί. τοῦ παρόντος βί. διγ. κβ'. μὴ ἐναντιωθῆ δὲ σοὶ τὸ εἰρημένον τῷ ἰαβιλένῳ ἐν τῷ ἡ' τῶν δεξέβους βί. τί. τελευτ. διγ. ι', ἔρθῃ ἐπὶ ἀναλήξει τῶν νομισμάτων τῶν ἐπὶ οὐσουφροῦκτω δοθέντων τὴν ἱμάρκτουμ δίδωσιν καὶ οὐδὲ κωνδικιῶν· ποιεῖ δὲ τὴν διαφορὰν<sup>η</sup>) ἐκεῖ γὰρ μὴ πρωτοτύπως μὴ ... οὐσουφροῦκτου δοθέντος τὴν ἱμάρκτουμ δίδωσι ... κωνδικιῶν ... οὐσουφροῦκτου καταλειφθῆναι ἀλλὰ μέρους οὐσίας, τοὺς δὲ δανειστας [τοῦ] κληρονόμου ἀντὶ τοῦ οὐσουφροῦκτου τοῦ μέρους τῆς οὐσίας νομίσματα δεδωκέναι κατὰ τὸν τοῦ οὐσουφροῦκτου λόγον τῷ ληγαταρίῳ.

[ἀνάγν. τί.] θ' διγ. ζ', ἐν ᾧ τὸ τοῦ ἰγκέρτου ὑπόκειται ἀνάγν. καὶ βί. ιθ' τί. ε' διγ. ι'.

ὁμοίως διγ. ... καὶ περὶ τ ... αἶνα ... εἰρηται τί. β' διγ. γ' καὶ διγ. θ' καὶ βί. λγ' τί. β' ... καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ κς'.

69) Hoc verbo inc. fol. 104. 99.

n) Inc. fol. 104. 99. \*) Adde: δύναται.

o) Legendum: σβεσθέντος δὲ.

p) Sequentia in ipso iam Cod. corruptela laborasse, nec demum legendo et describendo a me corrupta esse videntur.

TITULUS V.

De usufructu rerum, quae usu minuuntur.

Lib. VII Dig. tit. 5.

I. *Ulpian.* Omnium rerum, quae in patrimonio sunt, usufructus legari potest: et earum, quae usu tolluntur aut minuuntur. L. 1. D. VII. 5.

II. *Gai.* Et cautio praestatur, si pecuniae usufructus legatus sit. L. 2. pr. D. eod.

Non autem est proprie usufructus, sed quasi usufructus. §. 1.

III. *Ulpian.* Et actionum usufructus legatur, et ipsi debitori: et remittuntur ei usurae. L. 3. D. eod.

IV. *Paulus.* Et cautionem praestat. L. 4. D. eod.

V. *Ulpian.* Non solum pecuniae nostrae et rerum nostrarum, sed etiam alienarum usufructum legamus. L. 5. pr. D. eod.

Si cautum non sit earum rerum nomine, quae in abusu consistunt, quamdiu quidem constat usufructus, cautio condicetur incerti conditione: finito autem usufructu ipsa quantitas condicetur. Eadem et in nudo usu obtinent: in his enim, quae in abusu sunt, nihil interest inter nudum usum et usufructum. §. 1. 2.

VI. *Iulia.* Si tibi decem aurei legati fuerint vel fundus et mihi eorum usufructus, praeter proprietatem dimidia usufructus tibi competit et dimidia L. 6. D. eod.

I. [*Steph. index l. 5 §. 1. 2 D. VII, 5.*] [Si pecuniae vel aliarum rerum, quae in abusu consistunt, usufructus] legatus sit nec cautio intervenerit, videamus, an extincto usufructu nuni legatario ab initio dati et res, quae in abusu consistunt, conditione peti possint. Dicit Ulpianus, si constante adhuc usufructu et nondum ..... cautionem exigi, facere hoc potest mota indebiti incerti conditione et ita a legatario omisam cautionem exigere: extincto autem usufructu magis eum ipsam quantitatem petere posse, mota nimirum sine causa conditione, Sabinus et Celsus dicunt. [Quae de usufructu pecuniae vel aliarum rerum in abusu consistentium diximus, haec eadem de usu earundem rerum dicimus ..... et nullam in his rebus usum et usufructus differentiam esse, Iulianus et Pomponius alicubi scribunt ..... dicit Pomponius tit. 8 huius libri dig. 22 [pr.]. Nec tibi adversetur, quod dicit Iavolenus lib. VIII *de rebus* tit. ult. dig. 10, ubi ad recipiendam pecuniam in usufructum datum in factum actionem, neque vero conditionem dat. Differentia est in hoc: Illic non erat principaliter pecuniae usufructus datus ut sic in factum actionem daret; sed finxit non pecuniae usufructum relictum esse, sed partis bonorum, creditores autem heredis pro usufructu partis bonorum legatario pecuniam fruendam dedisse.

2. [*Anon. ad l. 5 §. 1.*] Lege tit. 9 dig. 7 [pr.], ubi de incerti conditione sermo est. Lege etiam lib. XIX tit. 5 dig. 10.

3. [*Anon. ad l. 6 pr.*] Similiter dig. ... et ..... dictum est tit. 2 dig. 3 et dig. 9 et lib. XXXIII tit. 2 ..... et dig. 26 in fine [§. 1].

Legerim: ποιεῖ δὲ τὴν διαφορὰν ἐκεῖνο· ἐκεῖ γὰρ μὴ πρωτοτύπως νομισμάτων οὐσουφροῦκτου δοθέντος τὴν ἱμάρκτουμ δίδωσι, θεματέλει δὲ μὴ νομισμάτων οὐσουφροῦκτου καταλειφθῆναι κ. τ. λ. Sic etiam verti.

ἡμισυ· καὶ τὴν ἀσφάλειαν σοί, οὐ τῷ κληρονόμῳ δίδωμι. εἰ δὲ δέκα νομισμάτων χρήσις δύο τισὶ ληγατευθῆ, καὶ ἀλλήλους καὶ τὸν κληρονόμον ἀσφαλίζονται, καὶ ἀνὰ πέντε νομισμάτων λαμβάνουσιν.

L. 7. D. VII. 5. [Ζ'. Γαι'] Ἐὰν ληγατευθῆ χρήσις οἴνου ἢ ἐλαίου ἢ σίτου ἢ τῶν ἄλλων τῶν ἐν ἀποχόρσει, ἡ δισποτεία γίνεται τοῦ ληγαταρίου, ἀσφαλιζομένου, ὡς ἠνίκα τελευτήσῃ ἢ τῆς πρώτης καταστάσεως ἐναλλαγῆν πάθῃ, τοσαύτη ποσότης ἀποκαθίσταται. κάλλιον δὲ ἐστὶν ἀποτιμᾶσθαι τὰ πράγματα καὶ τὴν ἀσφάλειαν ἐπὶ χρήμασι γίνεσθαι.

L. 8. D. eod. ἡ. Papi. Τρεῖς γράψας κληρονόμους ἐληγάτευσά σοι χρήσιν ἑκατὸν νομισμάτων. δύναμαι βαρῆσαι τοὺς δύο κληρονόμους ὑπὲρ σοῦ δοῦναι τὰς ἐγγύς· καὶ ἀναγκάζονται παρὰ σοῦ· καὶ οὐκ ἔχουσι κατὰ σοῦ τὴν περὶ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆν· καὶ σὺ δὲ ποιεῖς ὁμολογίαν, πρὶν ἢ διδώσιν ἀσφάλειαν, οὐ λαμβάνουσιν οἱ ληγαταριοὶ τὰ εἰς ἀπόχρησιν.

L. 9. D. eod. [Θ'. Παῦλ.] Ἐν τῇ ἀσφαλείᾳ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς χρήσεως τῶν χρημάτων, μόνον τοῦ θανάτου καὶ τῆς πρώτης καταστάσεως τῆς ἐναλλαγῆς γίνεται μνήμη.

τιλους μὲν διὰ τῆς προσανξήσεως. καὶ ὅτι ἐὰν θάτερος ἡμῶν τὸ οἰκεῖον [ἀπολέσῃ] μέρος τοῦ [οὐσουφροῦκτου] καὶ συμβῆ [γενέσθαι] προσαιξήσῃν τούτε· τας ετελ... ἀποκαθίστησι τῷ δε κληρονόμῳ, ὅτι ἐὰν [σβεσ]θέντι[ος] τοῦ οὐσουφροῦκτου μὴ χωρὰ γένηται... ἐτέρας αὐτῆς λαμβάνει ποιότητος· τούτο γὰρ καὶ ἐν τῷ ἐξῆς εὐρήσεις διγ. τοῦ ἄνω. ἄλλως γὰρ τῶν IN ABUSU [οὔ]φ) φθίρεται ὁ οὐσουφροῦκτος, ὡς διγ. Θ' [καὶ] τί. Θ' διγ. Ζ'.

καὶ ὅσης ἂν ὀφθεῖν ποσότητος ἄξια, καντίονα τῷ κληρονόμῳ περὶ ταύτης δίδουσαι τῆς ποσότητος. προθεώρησον. οἶδας, ὅτι τὸ δόγμα παρεκελεύσατο καντίονα δίδουσαι τὸν λεγαταρίου περὶ τῶν [ἐν ἀποχόρσει] πραγμάτων]... ἢ τὸ γε ἀληθέστερον τῆς γενομένης ἐν αὐτοῖς ἀποτιμῆσεως, καὶ ὅτι οὐ πρότερον δίδουσαι τὰ ἐν ἀποχόρσει τῷ ληγαταρίῳ, εἰ μὴ δοθῆ ἢ σπισδαίων ἦτοι ἱκανοδο[σίαν]· ὁ δὲ καντίονα παρέχειν ὀφείλων οἰαδῆ φάκτου ὑποκειμένου ἰγκέρως ἐνάγειται. ταῦτα γνοῖς εἰς τὸ προκείμενον ἐλθέ. πρῶτον τις καὶ] σκεοῦνδον καὶ τέριον ἐνεσιστατο κληρονόμους, οὐσουφροῦκτον πεντεκαίδεκα νομισμάτων ληγατεῦσας παρ' αὐτῶν τίτι]... ὑπὲρ τῆς τοῦ ληγαταρίου δοῦναι τὴν ἐπὶ τῷ οὐσουφροῦκτῳ συνειθισμένην ἱκανοδοσίαν... [ἐξέ]σθαι... χραφεσθαι δια... λε... δόγμα τὸ λέγον ἐπὶ τοῦ οὐσουφροῦκτου τῶν ἀργυρίων... ἐπειδὴ κὰν ὁ ληγατάριος... πρῶτος τε καὶ σκεοῦνδος οἱ κληρονόμοι ταύτην παρέχουσαι]... λιγῶτον κέρτον... χρυσῶν, ἕτερον δὲ ἰγκέρτον τὸ τῆς καντίονος ἀναγκάζειν πρῶτον τε καὶ σκεοῦνδον τοὺς κληρονόμους τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ παρασχέιν ἱκανοδοσίαν. χρη τῶν τῶν λεγαταρίων περὶ τοῦ μέρους τῶν ἀργυρίων τούτεστι περὶ τῶν ἐ νομισμάτων κατὰ τερτίου\*) καὶ σκεοῦνδον ἢ ἀπλῶς κατ' ἐκείνου τοῦ κληρονόμου κέρτως κινεῖν, ὡς ἐτυχεν ἤδη καντίονα [ἀπο]λαβῶν. οὐ μόνον γὰρ τερτίῳ, ἀλλὰ καὶ ἀλλήλοις παρεχουσι πρῶτος τε [καὶ] σκεοῦνδος καὶ... ἢ αὐτῶν εἴπερ ἔλαβε ἱκανοδο[σίαν] καντίον... ἀργυρ... τῷ... τα... κέρ[τως] ἐνάγεται παρὰ τοῦ [ληγαταρίου] περὶ τοῦ οὐσουφροῦκτου τῶν ἐ χρυσῶν. ἰδου... κατὰ πρῶτον τε καὶ σκεοῦνδον χρη τῶν λε[γαταρίων] ἰγκέρ[τως] κινεῖν περὶ τοῦ παρασχέιν τοῖς ἄλλοις αὐτῶν συγκληρονόμοις καντίονα ἐν ᾧ... τοῦ... λαβῶν... τὰ ἱκανὰ... οὐσουφροῦκτι... τῶς... διὰ τὸ δόγμα τὸ λέγον ἐπὶ τῶν [ἐν ἀποχόρσει] πραγμάτων χρηῖται καντίονα παρεχέσθαι... ἰγκέρτως ἐξιπουλαίου... σθαι τῷ ληγαταρίῳ ἐπειδὴ... αὐτὸς τὴν καντίονα εἰ καὶ τὰ μάλιστα... τούτον... τὸν τροπον καὶ ὁ ληγατάριος

mihī: et tibi, non heredi caveo. Sed si decem aureorum ususfructus duobus legatus sit, et sibi invicem et heredi cavent, et singuli quinos accipiunt.

VII. Gai. Si vini, olei, frumenti vel caeterarum rerum, quae in abusu consistunt, ususfructus legatus sit, proprietas ad legatarium pertinet, qui cavet de eadem quantitate restituenda, si moriatur aut capite deminatur. Melius autem est, res aestimari et pecuniae nomine caveri.

VIII. Papi. Tribus heredibus institutis usumfructum centum aureorum tibi legavi. Duos ex heredibus onerare possum, ut pro te satisfacerent: hi que a te coguntur: nec adversus te mandati actionem habent. Et tu quoque promittis. Priusquam cautionem praestant, legatarii ea, quae in abusu consistunt, non accipiunt.

IX. Paul. In cautione de reddendo usufructu pecuniae mortis tantum et capitis deminutionis mentio fit.

4. [Steph. l. 6 §. 1]. . . . . propter ius accrescendi. Et si alteruter nostrum partem suam usufructus amiserit et forte acceverit, . . . . . eiusdem qualitatis recipiat: quod et dig. sequenti invenies.

5. Anon. [ad l. 7]. Aliter enim usufructus rerum, quae in abusu consistunt, non interit, ut dig. 9 et tit. 9 dig. 7 [§. 1].

6. [Anon? ad l. 7 in fine]. Et quanti aestimatae sint, de hac quantitate heredi cavere.

7. [Steph. index l. 8]. Προθεώρησον. Didicisti, senatum iussisse legatarium cavere de rebus, quae in abusu consistunt, . . . . . sive potius de aestimatione earum, et res in abusu consistentes non prius legatario dari, quam satisfatum sit: is autem, quem cavere oportet, quum de facto agatur, incerti conditione convenitur. His cognitis accede ad speciem propositam. Quidam Primum et Secundum et Tertium heredes instituit, et ab iis usumfructum quindecim aureorum Titio legavit, [et Primum et Secundum iussit] pro Titio legatario solitam de usufructu cautionem praestare. [Placebat, utile esse cautionis quoque legatum nec refragari] senatusconsultum, quod dicit in usufructu pecuniae . . . . . quia licet legatarius [cautionem] . . . . . Primum et Secundum heredes eam praestant . . . . . legatum certum . . . . . aureorum, alterum legatum cautionis incertum compellere Primum et Secundum heredes, ut pro eo satisfacerent. Oportet igitur legatarium de parte pecuniae, hoc est, de quinque aureis cum Tertio et Secundo sive simpliciter cum eo herede certi agere, qui iam cautionem accepit. Neque enim solum Tertio, sed etiam sibi invicem Primum et Secundum cavent, [et qui satis accepit] . . . . . certi convenitur propter usumfructum V aureorum a legatario . . . . . adversus Primum et Secundum legatarium incerti agere oportet, ut reliquis coheredibus suis cautionem praestent . . . . .

g) Hoc addo

\*) Forte πρῶτον.